

कक्षा 7

विषय संस्कृत

व्याकरण

- निम्नलिखित संज्ञा शब्द रूपों को लिखकर याद कीजिए।
पुल्लिंग शब्द रूप

बाल (अकारान्तः)			
विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	बालः	बालौ	बालाः
द्वितीया	बालम्	बालौ	बालान्
तृतीया	बालेन	बालाभ्याम्	बालैः
चतुर्थी	बालाय	बालाभ्याम्	बालेभ्यः
पञ्चमी	बालात्	बालाभ्याम्	बालेभ्यः
षष्ठी	बालस्य	बालयोः	बालानाम्
सप्तमी	बाले	बालयोः	बालेषु
सम्बोधनम्	हे बाल!	हे बालौ!	हे बालाः।

राम , नर , छात्र , देव , गज , वृक्ष , सूर्य , मानव , अश्व , सिंह आदि संज्ञा शब्दों के रूप भी इसके समान चलते हैं।

स्त्रीलिंग शब्द रूप

लता (आकारान्तः)

विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	लता	लते	लताः
द्वितीया	लताम्	लते	लताः
तृतीया	लतया	लताभ्याम्	लताभिः
चतुर्थी	लतायै	लताभ्याम्	लताभ्यः
पञ्चमी	लतायाः	लताभ्याम्	लताभ्यः
षष्ठी	लतायाः	लतयोः	लतानाम्
सप्तमी	लतायाम्	लतयोः	लतासु
सम्बोधनम्	हे लते!	हे लते!	हे लताः!

रमा , नौका , कन्या , महिला , वाटिका , वीणा , माला , बाला आदि संज्ञा शब्दों के रूप भी इसके समान चलते हैं।

नपुंसकलिङ्ग शब्द रूप

फल (अकारान्तः)			
विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	फलम्	फले	फलानि
द्वितीया	फलम्	फले	फलानि
तृतीया	फलेन	फलाभ्याम्	फलैः
चतुर्थी	फलाय	फलाभ्याम्	फलेभ्यः
पञ्चमी	फलात्	फलाभ्याम्	फलेभ्यः
षष्ठी	फलस्य	फलयोः	फलानाम्
सप्तमी	फले	फलयोः	फलेषु
सम्बोधनम्	हे फल!	हे फले!	हे फलानि!

नेत्र , कमल , छत्र , मुख , नमन , नगर , उद्यान , मित्र , गृह आदि शब्दों के रूप भी इसके समान चलते हैं।